

is volt, tehát a hivatlanok is megöszlöttak, azaz egyik lakodalomról a másikkra csapva jobban is kielégültek s nagyobb baj nélkül mult el a *ly kaszó nap*.

Természetesen ismeri ezt a szokást Arany is, Szalonta kiváló etnográfusa s bele is dolgozza Toldi szerelme XII. énekébe (108. szakasz):

„Csakugyan egy napra gyült is a vendég, — és
Három vármegye lett: Bihar, Arad, Békés;
Ennyi csak a hívott; hát még a hivatlan!
Ki ha szépen mulat, teheti bántatlan;
Amelyik ellenben részeg vagy garázda,
No! abbul a lelket a násznagy kirázza;
Toldi az a násznagy; . . .“

Szalontán tehát jussa volt s talán még ma is van — a hivatlanoknak egy nótához, sőt egy-egy pohár borhoz is. Miskolcon — úgy látszik — már ezt az egy nótát sem adták meg a hivatlanoknak, amihez pedig *jo guk'* volt. Ebből támadt a vérontás.

Viski Károly.

Halászat.

Adalékok a haltaposáshoz. A Népélet I—II. évfolyam 1—3. számában Ecsedi István dr. Haltaposás címén adatot közöl a debreceni tanyai ember halászati módjáról, melyet a hálóval nem halászható csekély vízben alkalmaznak. E halászó módszer elterjedéséhez módomban van egy újabb adatot közölni. Az adatot egy öreg vésztoi halász embertől hallottam, aki valamikor a róna vizeken a Sárret békésmegyei részén, mint kint lakó pástor ember halászott. Elbeszélése szerint, mikor az állatokat tavasszal a mély vizeken keresztül a zöld gyepes szigetekre átúsztatták, sokszor tapasztalták, hogy az úszó lovak által felkavart vízből a halak a szélekre menekültek és a part mellett vergődtek. Ez a tapasztalat érlelte meg bennük a haltaposás gondolatát. Mikor aztán halra éheztek, minden halászó eszköz nélkül fogták a halakat. A lovakat a szigetről egy-egy zártabb medencébe hajtották s addig úsztatták, míg a víz egészen eliszaposodott. A partra menekülő halakat aztán kézzel összefogdosták és zsákba rakva vitték magukkal a szigetre. Sokszor annyit fogtak, hogy egyszerre elfogyasztani nem tudták, mikor is a szájon és kopolyún áthúzott póréra fűttek és a vízbe eresztve a parton levert karóhoz kötötték.

Halogás kézzel. A Kőrös mellett az öregebb halászok mindenütt beszélnek a szabad kézzel fogott halról, de különösen két helyen volt nagyon elterjedve, sőt az egyik helyen nagy ritkán még ma is látható. Kőröstarcsán és Békésen emlegetik a legtöbbet. Az utóbbi helyen magam is láttam. Mindkét helyen a csekélyebb vízben halásznak így. A kikeresés módja mind a két helyen egyforma, de a fogásban van némi különbség. Jól ismerik azokat a helyeket, ahol a nagyobb hal feküdni szokott. A magas parton lévő fészkeket óvatosan közelítik meg, mindig a vízfolyás irányában. Mikor a fészek közelébe érnek, egészen a víz alá bukának és nyitott szemmel keresik meg a fekvő halat. Aztán a vízfolyás irányában végig tapogatják. A hal a csak gyengén hozzáérintő kezét nem

veszi észre s így mikor mind a két kéz megfelelő helyre került, hirtelen szorítással megragadják és kiemelik a vízből. — Békésen két oldalról ragadják meg s a két hüvelykujjat a *koppótia* felső szélére illesztik, a két középső ujjal pedig beroppantják a kopolyú alatti gyengébb részt. Tarsán egyik kézzel a nyak táján, másik kézzel a faroknál fogják meg s a megragadás pillanatában meg is görbítik, miáltal a farok csapó ereje azonnal elvész. Ezzel a módszerrel Szeghalmon is kísérleteznek, de előbb rövidebb hálóval körül veszik a fészket s egy halász belől kerülve igyekeznek a halat megközelíteni. Az öregebb halászok sokat tudnak beszélni a szabályozatlan vízben történt kézi halászatról. Dobozon a régi híd alatt voltak a legnagyobb halfészkek, hol temérdek hal tanyázott. Itt az eredményes halászathoz már egy jó erős vászonzsákra is szükség volt. Rendesen ketten szálltak le, az egyik a kitapogatott hállal szemben tartotta a zsákot, a másik pedig vagy a fentebb leírt módon megragadta a halat, vagy megugrasztva a zsákba szalasztotta. A zsákban fiekádozó halat nehezebb volt felhozni, mintha szabadkézzel fogták volna.

Banner János.

Régi utazások Magyarországon.

Ha az egyes adatokból meg akarjuk szerkeszteni a régi és a mai magyar nemzet folyton alakuló, de alapjaiban mégis állandó lelki képét, e cél elérésére alig találunk megfelelőbb segítséget, mint idegeneknek magyarországi utazásaikról szóló feljegyzéseit. Az utolsó 70—80 év lelkiségét erősen befolyásolta a XIX. század első felének Magyarországa s így reánk nézve mindenkép fontos, hogy egyes külföldi utazók, akik a tapasztalt tényeket szem melláthatólag tárgyilagosan írják le, itt Magyarországon, annak egyes nemzetiségeiről: jellemükről, viselkedésükről, lelki és gazdasági életükről, házuk tájáról, stb. miket tapasztaltak.

A sorozatot a híres német utazó és ethnografus *Kohl*, Johann Georg: *Reise in Ungarn* (I. Abteilung. Pest und die mittlere Donau. 2. Abt. Das Banat, die Pusten und der Plattensee. Dresden und Leipzig. 1842.) c. munkájának ismertetésével kezdjük meg, a lapszámok szerinti sorrendben ismertetve megfigyeléseit, attól kezdve, hogy Pecsényéd, (Sopron m., németül *Pötsching*) mellett a magyar határra lép.

Ő maga mondja munkájában, (I. 117. l.) hogy nem célja a magyarok vagy osztrákok védelmezése, hanem mint ethnografus teljesen pártonkívül írja le a tapasztaltakat.

E számban a munka első része első harmadát ismertetjük.

A Szerkesztő.

3. I. *Pecsényéd*. Ausztriában mindenütt szabad dohányozni, Bécsben is, de nem lehet kapni élvezhető dohányt; Magyarországon viszont többféle kitűnő dohány van, de nem szabad füstölni a kisebb falvakban sem és főként nem az utcán. Erre nagyon szigorúan vigyáznak, mert a községek legnagyobb részét fából vannak építve és így ki vannak téve a